

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τι αλλάζει στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες;» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2012/C 299/02)

Εισηγήτρια: η κ. NIETYKSZA

Συνεισηγητής: ο κ. GENDRE

Στις 14 Ιουλίου 2011, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού της Κανονισμού, να προβεί στην κατάρτιση γνωμοδότησης πρωτοβουλίας με θέμα:

Τι αλλάζει στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες;

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών, στην οποία ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 11 Ιουνίου 2012.

Κατά την 482η σύνοδο ολομέλειάς της, της 11ης και 12ης Ιουλίου 2012 (συνεδρίαση της 12ης Ιουλίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 135 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 5 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Βασική αποστολή του τραπεζικού τομέα, που αντιπροσωπεύει κατά μέσο όρο το 5 % του ΑεγχΠ της ΕΕ, πρέπει να είναι η χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας και, ιδιαίτερα, των καινοτόμων επιχειρήσεων και της ανάπτυξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων ως κινητήριας δύναμης της ευρωπαϊκής οικονομίας, καθώς και η προστασία των καταθέσεων.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών με στόχο την ενίσχυση του τραπεζικού τομέα και την πρόληψη μελλοντικών χρηματοπιστωτικών κρίσεων, μέσω του περιορισμού των κινδύνων και των επιπτώσεών τους.

1.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να αντληθούν διδάγματα από τις πρόσφατες οικονομικές και χρηματοπιστωτικές κρίσεις και να υιοθετηθεί μια νέα προσέγγιση που να βασίζεται σε μια αποτελεσματικότερη εποπτεία εκ μέρους των εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών αρχών καθώς και στην αυξημένη αίσθηση ευθύνης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

1.4 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη λήψη μέτρων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της διάρθρωσης του κεφαλαίου των τραπεζών και της ικανότητάς τους να χρηματοδοτούν την πραγματική οικονομία, εφιστώντας παράλληλα την προσοχή των στελεχών των τραπεζών στον πειρασμό της επιδίωξης πολύ γρήγορου κέρδους και στις κερδοσκοπικές δραστηριότητες που αποσταθεροποιούν τις αγορές.

Η ευθύνη των διευθυντών των τραπεζών, των ελεγκτών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και στο εσωτερικό των τραπεζών θα πρέπει να προσδιοριστεί καλύτερα, προκειμένου να προωθούνται δεοντολογικές συμπεριφορές βάσει σαφών κανόνων.

1.5 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις δυσκολίες που συνεπάγεται η συσσώρευση ρυθμιστικών μέτρων αλλά και στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσουν οι 8 000 ευρωπαϊκές τράπεζες για να συνεχίσουν τη χρηματοδότηση της οικονομίας σε ένα δύσκολο οικονομικό κλίμα, λόγω της δημοσιονομικής κρίσης της οποίας η έκταση και οι συνέπειες δεν έχουν ακόμη μετριάσει.

1.6 Επιπλέον, οι ευρωπαϊκές τράπεζες αντιμετωπίζουν αυξημένο ανταγωνισμό από τις τράπεζες τρίτων χωρών οι οποίες δεν υπόκεινται, στη χώρα της έδρας τους, στους ίδιους νομοθετικούς και κανονιστικούς περιορισμούς.

1.7 Τα μέτρα για την ενίσχυση της διάρθρωσης του κεφαλαίου προβλέπουν υψηλότερα και ποιοτικότερα ίδια κεφάλαια, καλύτερη κάλυψη των κινδύνων, την καθιέρωση ενός δείκτη μόχλευσης και μια νέα προσέγγιση για τη ρευστότητα. Τα μέτρα αυτά είναι πιθανό να έχουν αντίκτυπο στους ισολογισμούς των τραπεζών, με αποτέλεσμα την αισθητή μείωση της απόδοσής τους.

1.8 Κατά συνέπεια, οι τράπεζες θα τείνουν να μειώσουν το μέγεθός τους ώστε να αυξήσουν την αντοχή τους και να προσανατολιστούν σε αποδοτικότερες δραστηριότητες και να περιορίσουν την προσφορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών,

προκειμένου να ελέγχουν καλύτερα την έκθεσή τους σε κινδύνους. Ορισμένες τράπεζες θεωρούν αναγκαία την επιστροφή στην αρχική τους αποστολή που είναι να δέχονται τις καταθέσεις των πελατών τους, να προστατεύουν τους καταθέτες, να χρηματοδοτούν την πραγματική οικονομία.

1.9 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι είναι ευκαία η σταδιακή επαναφορά του διαχωρισμού μεταξύ αφενός των εμπορικών και αφετέρου των χρηματοπιστωτικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων των τραπεζών. Η παγκόσμια κρίση που διανύουμε σήμερα καταδεικνύει ότι ένα παγκοσμιοποιημένο χρηματοπιστωτικό σύστημα που βασίζεται σε απεριόριστες ελευθερίες, περικλείει κινδύνους εκτροχιασμού που οφείλονται στην κατάχρηση των ελευθεριών αυτών από τις αγορές.

— Το υπερβολικό μέγεθος των πολυεθνικών χρηματοπιστωτικών ομίλων καθιστά τη διαχείρισή τους, την εποπτεία τους από τις ελεγκτικές αρχές και την αξιολόγησή τους από τους οίκους αξιολόγησης τόσο δύσκολη ώστε να είναι ελάχιστα αξιόπιστοι.

— Τα χρηματοπιστωτικά μέσα έχουν καταστεί ανεξέλεγκτα. Χωρίς να είμαστε καταρχήν αντίθετοι στην καινοτομία στον χρηματοπιστωτικό τομέα, θεωρούμε απαράδεκτο να επιτρέπεται να κυκλοφορεί ένα χρηματοπιστωτικό προϊόν ελεύθερα στη διεθνή αγορά, κατά τρόπο ελάχιστα διαφανή, ενώ κανείς δεν γνωρίζει τη φύση του κινδύνου που περικλείει ή ποιος έχει την τελική ευθύνη.

1.10 Οι νέες απαιτήσεις όσον αφορά τα ίδια κεφάλαια, κυρίως δε η αύξηση του δείκτη ιδίων κεφαλαίων πολύ υψηλής ποιότητας στο 9 % στις 30 Ιουνίου 2012 για 60 τράπεζες συστημικού χαρακτήρα, και για τις υπόλοιπες τράπεζες από το 2015 έως το 2018, ενδέχεται να έχουν καταστροφικές συνέπειες για τις τοπικές και τις συνεταιριστικές τράπεζες, οι οποίες διευκολύνουν περισσότερο τις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις δεν θα πρέπει να εισάγουν διακρίσεις σε βάρος συγκεκριμένης κατηγορίας τραπεζών.

1.11 Τα νέα ομόλογα όσον αφορά τα ίδια κεφάλαια, κυρίως δε η αύξηση του δείκτη ιδίων κεφαλαίων πολύ υψηλής ποιότητας στο 9 % στις 30 Ιουνίου 2012 για 60 τράπεζες συστημικού χαρακτήρα, και για τις υπόλοιπες τράπεζες από το 2015 έως το 2018, ενδέχεται να έχουν καταστροφικές συνέπειες για τις τοπικές και τις συνεταιριστικές τράπεζες, οι οποίες διευκολύνουν βασικά τις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις. Εντούτοις, για λόγους εξασφάλισης ισότιμων όρων ανταγωνισμού, δεν θα πρέπει να μεταβληθούν οι απαιτήσεις κεφαλαίου για συγκεκριμένες κατηγορίες τραπεζών.

1.12 Εάν οι τράπεζες αυτές αντιμετωπίσουν δυσκολίες άντλησης κεφαλαίων, οι ΜΜΕ θα έχουν δυσκολότερη πρόσβαση στην απαραίτητη χρηματοδότηση. Πρέπει να αποφευχθεί η συρρίκνωση της προσφοράς πιστώσεων και η αύξηση των τραπεζικών εξόδων. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή, την ΕΑΤ (Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών) και τις εθνικές εποπτικές αρχές να εγγυηθούν ότι τα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας των μικρών τραπεζών να είναι προσαρμοσμένα στο οικονομικό τους πρότυπο.

1.13 Οι απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας ήδη περιορίζουν και καθιστούν ακριβότερο τον δανεισμό μικρών επιχειρήσεων, ιδιαίτερα δε των νεοϊδρυθεισών και των καινοτόμων επιχειρήσεων, καθώς και των επιχειρήσεων που περικλείουν τους μεγαλύτερους κινδύνους. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα επιτύχει τους στόχους της στρατηγικής ΕΕ 2020, του Ψηφιακού Θεματολογίου, του Europe Cloud Active ή του Small Business Act, εάν η χρηματοδότηση που προορίζεται για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις περιοριστεί μετά από την εφαρμογή νέων μέτρων προληπτικής εποπτείας. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εξελίξεις των πιστώσεων και των τραπεζικών εξόδων για τις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες.

1.14 Τα μέτρα που θα καταστήσουν αποτελεσματικότερη την εποπτεία της αγοράς από τις εθνικές, τις ευρωπαϊκές και τις διεθνείς αρχές, θα επηρεάσουν σημαντικά την οργάνωση των τραπεζών και τους εσωτερικούς ελέγχους. Αυτό θα οδηγήσει σε αυξημένη ευθύνη των φορέων διαχείρισης, στην υποχρέωση να αξιολογείται με μεγαλύτερη προσοχή η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων και στην καλύτερη διαχείριση των κινδύνων. Οι τράπεζες πρέπει να διαμορφώνουν τις προβλέψεις πωλήσεων και τις στρατηγικές τους για την ανάπτυξη προϊόντων και των τραπεζικών εργασιών όχι μόνο από πλευράς απόδοσης, αλλά και από πλευράς εκτίμησης της ικανότητας απορρόφησης των ιδίων κεφαλαίων. Αυτό θα συντελέσει στην αναδιοργάνωση των δομών με την αύξηση της σημασίας και των θέσεων εργασίας των τμημάτων των ΠΠ, του ελέγχου και της διαχείρισης των κινδύνων σε βάρος άλλων, πιο παραδοσιακών τομέων.

1.15 Οι τράπεζες στην ΕΕ απασχολούν περισσότερο από 3 εκατομμύρια εργαζόμενους, κατά συντριπτική πλειοψηφία στις λιανικές τραπεζικές εργασίες. Από τις αρχές του 2011, έχουν καταργηθεί πάνω από 150 000 θέσεις εργασίας και έχουν κλείσει πολυάριθμα υποκαταστήματα. Υπάρχουν πολλές προβλέψεις για κατάργηση 100 000 επιπλέον θέσεων εργασίας εντός του 2012. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προωθήσει τη βελτίωση του κλαδικού

κοινωνικού διαλόγου και να αναπτύξει τις διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους για τις πρωτοβουλίες που επηρεάζουν την εξέλιξη του επαγγέλματος.

1.16 Κατά την εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ληφθεί υπόψη η διαφορετικότητα των κρατών μελών, ιδίως των νέων κρατών μελών της ΕΕ, στα οποία οι πιστωτικές αγορές δεν έχουν ακόμη αξιοποιήσει πλήρως το δυναμικό τους ενώ οι περισσότερες τράπεζές τους ανήκουν σε μεγάλους τραπεζικούς ευρωπαϊκούς και διεθνείς ομίλους. Για τη βελτίωση των ισολογισμών τους και για να ανταποκριθούν στις νέες τους υποχρεώσεις, οι όμιλοι αυτοί ενδέχεται να επιχειρήσουν μεταφορές κεφαλαίων από τις θυγατρικές τους και να περιορίσουν τις επενδύσεις τους, μειώνοντας σημαντικά τη χρηματοδότηση της οικονομίας των χωρών αυτών. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει σχετικά τη δέσμευση που απορρέει από την «Πρωτοβουλία της Βιέννης» σχετικά με την αποφυγή της απόσυρσης ρευστότητας. Είναι απολύτως αναγκαίο να προστατευθούν ορισμένα πρωτότυπα μοντέλα όπως οι συνεταιριστικές τράπεζες στη Γερμανία και την Πολωνία. Στον τομέα αυτόν ανήκουν περισσότερες από 300 τράπεζες μόνο στην Πολωνία. Είναι ένας τομέας που λειτουργεί με υγιή τρόπο και του οποίου η ριζική μεταρρύθμιση που συνεπάγονται οι νέοι κανόνες δεν θα πρέπει να πραγματοποιηθεί χωρίς μεταβατική περίοδο.

1.17 Είναι απολύτως απαραίτητο να ενισχυθούν οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών ώστε να στηριχθεί η διαδικασία της εναρμόνισης. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων εξασφαλίζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ η ασφάλεια των καταθέσεων και η φερεγγυότητα των τραπεζών υπάγονται στη δικαιοδοσία των εθνικών αρχών. Οι ισχύοντες κανόνες διαφέρουν ανάλογα με το κράτος μέλος. Στις χώρες όπου η πίστωση δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς, η υπερβολικά γρήγορη κάλυψη του χρέους μπορεί να δημιουργήσει μια κερδοσκοπική φούσκα. Εάν οι κανόνες προληπτικής εποπτείας εφαρμοστούν μοιόμορφα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι εθνικές αρχές δεν θα μπορούν να επέμβουν εγκαίρως. Ωστόσο, αξίζει να μελετηθεί η πρόταση που έχουν διατυπώσει πολλοί Ευρωπαίοι αρμόδιοι για τη σύσταση μιας ευρωπαϊκής τραπεζικής ένωσης, ώστε να θεσπιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο η εποπτεία των συστημικών τραπεζών και η εγγύηση των καταθέσεων σε περίπτωση πτώχευσης.

1.18 Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι ευρωπαϊκές τράπεζες ενδέχεται να καταστούν ολοένα και λιγότερο ανταγωνιστικές σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους. Για τις τράπεζες που αντλούν πρόσθετα ίδια κεφάλαια, τα περισσότερα κεφάλαια είναι διαθέσιμα σε τράπεζες και κρατικά επενδυτικά κεφάλαια της Ασίας και της Μέσης Ανατολής. Υπάρχει πραγματικός κίνδυνος η ιδιοκτησιακή δομή του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος ξεφύγει από τον έλεγχο των κρατών μελών της ΕΕ. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ ζητεί από τις ευρωπαϊκές αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους προκειμένου οι ίδιοι κανόνες προληπτικής εποπτείας να ισχύουν διεθνώς, με στόχο να επιτευχθεί ουσιαστική ρύθμιση σε παγκόσμιο επίπεδο.

1.19 Οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής όπως οι ηλεκτρονικές τραπεζικές συναλλαγές (e-Banking), οι τραπεζικές συναλλαγές μέσω προσωπικού υπολογιστή (home-banking), οι ασφαλείς εικονικές συναλλαγές (ηλεκτρονική υπογραφή) το υπολογιστικό νέφος (cloud computing), αποτελούν ήδη επαναστατικές αλλαγές για τις παραδοσιακές τραπεζικές υπηρεσίες. Οι τράπεζες θα έχουν το δύσκολο έργο της χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας, ενώ παράλληλα θα πρέπει να αντιμετωπίσουν υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης, λόγω της εισαγωγής των νέων τεχνολογιών, και χαμηλότερη απόδοση. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να ενθαρρυνθούν και να υποστηριχθούν οι φορείς του τραπεζικού κλάδου κατά τη διάρκεια αυτής της βαθιάς αλλαγής.

2. Εισαγωγή

2.1 Η χρηματοοικονομική κρίση και οι συνέπειές της στην οικονομία οδήγησαν τις κυβερνήσεις και τις χρηματοοικονομικές αρχές να αναρωτηθούν σχετικά με τα βαθύτερα αίτια της κατάρρευσης ενός συστήματος το οποίο εθεωρείτο ότι διέθετε άρτια ρύθμιση και αποτελεσματικό έλεγχο.

2.2 Τα πρώτα μέτρα οικονομικής και νομισματικής φύσεως (σημαντική μείωση του βασικού επιτοκίου, ρευστότητα, κρατικές ενισχύσεις) ελήφθησαν κατεπειγόντως. Τα πιο μακροπρόθεσμα μέτρα είχαν ως στόχο την ενίσχυση της δομής των αγορών και την αποφυγή μελλοντικών συστημικών κρίσεων: εξ ου και ο ρυθμιστικός, εποπτικός ή φορολογικός χαρακτήρας τους. Οι υπερεθνικοί οργανισμοί - ΔΝΤ, G-20, ΤΔΔ, η Επιτροπή - έχουν υιοθετήσει μια στάση ανοικτή στη συνεργασία, αλλά με διστάμενες απόψεις.

2.3 Μετά την κρίση του 2008, η ΕΕ ενέκρινε τουλάχιστον 50 νομοθετικά μέτρα. Το 99 % των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων θα έχουν πραγματοποιηθεί στα τέλη του 2011 ώστε να ξεκινήσει η εφαρμογή τους το 2013, με εξαίρεση τον δείκτη βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 1) που πρέπει να τηρείται από την 30ή Ιουνίου 2012 από τις 60 τράπεζες συστημικού χαρακτήρα. Για τις υπόλοιπες τράπεζες, η έναρξη της ισχύος προβλέπεται για την περίοδο 2015 έως 2018.

2.4 Σύμφωνα με την τρίτη Συμφωνία της Βασιλείας, που δημοσιεύτηκε τον Νοέμβριο του 2010, οι τράπεζες οφείλουν να διαθέτουν υψηλότερα ίδια κεφάλαια καλύτερης ποιότητας, προκειμένου να αντιμετωπίσουν μελλοντικές κρίσεις. Συγκεκριμένα οφείλουν τα εξής:

- να διατηρούν τουλάχιστον το 4,5 % των ιδίων κεφαλαίων και το 6 % των ιδίων κεφαλαίων της Κατηγορίας 1 των σταθμισμένων βάσει κινδύνου στοιχείων ενεργητικού·
- να διαθέτουν υποχρεωτικό κεφαλαιακό απόθεμα ασφαλείας της τάξης του 2,5 %
- να διατηρούν προαιρετικό αντικυκλικό κεφαλαιακό απόθεμα, το οποίο θα επιτρέπει στις εθνικές ρυθμιστικές αρχές να ζητούν τη δέσμευση επιπλέον 2,5 % επί των κεφαλαίων σε περιόδους ταχείας πιστωτικής επέκτασης.

Βάσει της Σύμφωνια Βασιλεία III καθιερώνονται ένας ελάχιστος δείκτης μόχλευσης της τάξης του 3 % και δύο δείκτες ρευστότητας: ένας δείκτης κάλυψης βραχυπρόθεσμης ρευστότητας, που υποχρεώνει μια τράπεζα να διατηρεί επαρκείς ποσότητες ρευστών στοιχείων ενεργητικού υψηλής ποιότητας για να μπορεί να καλύπτει τις συνολικές ανάγκες ρευστότητας για περίοδο 30 ημερών, και ένας δείκτης μακροπρόθεσμης ρευστότητας που να αντιστοιχεί σε ένα ελάχιστο ποσό σταθερής χρηματοδότησης το οποίο να υπερβαίνει τις ανάγκες ρευστότητας για περίοδο ενός έτους.

2.4.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση σχετικά με τη μεταφορά της Συμφωνίας Βασιλεία III σε μία οδηγία περί κεφαλαίων απαιτήσεων (CRD IV), προκειμένου να ενισχυθεί ο ευρωπαϊκός τραπεζικός τομέας και να παροτρυνθούν οι τράπεζες να συνεχίσουν τη χρηματοδότηση της οικονομικής μεγέθυνσης. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν έχει αναλάβει καμία συγκεκριμένη πρωτοβουλία για την ενθάρρυνση της δανειοδότησης.

2.5 Ο σκοπός είναι να ενθαρρυνθούν οι τράπεζες να διαθέτουν υψηλότερα ίδια κεφάλαια προκειμένου να μπορούν να αντιμετωπίσουν τις κρίσεις και να προταθεί στις εποπτικές αρχές ένα νέο μέσο ελέγχου των τραπεζών και επέμβασης σε περίπτωση εντοπισμού κινδύνων.

2.6 Η οδηγία CRD IV καλύπτει τους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ισχύουσας οδηγίας περί ιδίων κεφαλαίων, αλλά θα πρέπει να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο με τρόπο που να λαμβάνει υπόψη την κατάσταση σε κάθε κράτος μέλος.

2.7 Παρά τις καθυστερήσεις και τις ατέλειες των κανόνων που εγκρίθηκαν, η πρόδος προς μια νέα ρύθμιση είναι πραγματική, αλλά υπάρχουν ακόμη ορισμένα εκκρεμή ζητήματα:

- καλύπτουν οι νέοι κανόνες το σύνολο των χρηματοοικονομικών πρακτικών σε παγκόσμιο επίπεδο;
- είναι δυνατή η εμπιστοσύνη σε αποτελεσματικούς ελέγχους μετά τον καθορισμό της ρύθμισης των αγορών;
- θα επηρεάσουν οι νέοι κανόνες την κατάσταση (δομές, ενοποίηση, τρόποι διανομής, στελέχωση) του τραπεζικού τομέα στην ΕΕ που απαρτίζεται από περισσότερες των 8 000 τραπεζών, και τη συμπεριφορά του ως προς τη χρηματοδότηση της οικονομίας: πιστώσεις στις επιχειρήσεις, στους οργανισμούς, στους ιδιώτες;

3. Μια κακή χρηματοπιστωτική και οικονομική συγκυρία

3.1 Οι τράπεζες στην Ευρώπη διέρχονται επί του παρόντος μια περίοδο έντονων ρυθμιστικών και συγκυριακών αλλαγών, εξαιτίας των οποίων αμφισβητείται η ικανότητά τους να ασκούν τον ρόλο τους στη χρηματοδότηση της οικονομίας σε μια κακή συγκυρία λόγω της κρίσης χρέους, η οποία πλήττει κυρίως την ευρωζώνη.

3.2 Με την εφαρμογή των διατάξεων που αποφασίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας (Βασιλεία III), οι τράπεζες οφείλουν να αυξήσουν τα ίδια κεφάλαιά τους, να διατηρήσουν σε πολύ υψηλά επίπεδα τους δείκτες μακροπρόθεσμης ρευστότητας (NSFR) και να δημιουργήσουν προληπτική κεφαλαιακή επάρκεια.

3.3 Οι δοκιμασίες αντοχής στις οποίες υποβλήθηκαν σε δύο φάσεις, δεν εξάλειψαν τις αμφιβολίες σχετικά με τον αντίκτυπο μίας αδυναμίας πληρωμής από ένα ή περισσότερα κράτη μέλη της ευρωζώνης.

3.4 Το κλίμα δυσπιστίας που έχει εδραιωθεί στη διεθνή οικονομική κοινότητα προκαλεί προβλήματα ρευστότητας στον διατραπεζικό τομέα και αναγκάζει τις τράπεζες να προσανατολίζονται προς ασφαλέστερες επενδύσεις.

3.5 Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΚΤ επενέβη δύο φορές και προσέφερε συνολικά χρηματοδότηση ύψους 1 000 δισεκατομμυρίων ευρώ στον τραπεζικό τομέα, με επιτόκιο 1 % με περίοδο λήξης τριών ετών. Η διευκόλυνση αυτή ήταν καθοριστικής σημασίας για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στην αγορά του διατραπεζικού τομέα και τη διατήρηση του όγκου δανειοδότησης της οικονομίας. Ωστόσο, σημαντικό μέρος των πιστώσεων αυτών επανακατατέθηκε στην ΕΚΤ, ενώ ένα άλλο μέρος χρησιμοποιήθηκε για την αγορά του δημόσιου χρέους. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η ΕΚΤ πρέπει να δημιουργήσει μηχανισμό για την εξακρίβωση της χρήσης αυτών των κεφαλαίων.

3.6 Η ανάγκη ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών, η οποία εκτιμάται σε 100 δισ. ευρώ από την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών, καθίσταται ολοένα επιτακτικότερη.

3.7 Ο δανεισμός των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των ΜΜΕ, των ΟΤΑ και των ιδιωτών, υπόκειται σε ολοένα αυστηρότερους όρους. Παράλληλα, οι σχετικοί κίνδυνοι εξετάζονται λεπτομερώς από τις τράπεζες, με αποτέλεσμα να αυξάνεται το κόστος αυτής της χρηματοδότησης. Από την άλλη πλευρά, η εναλλακτική χρηματοδότηση των επιχειρήσεων από τις χρηματοπιστωτικές αγορές καθίσταται ακόμη δυσκολότερη. Η κατάσταση αυτή, σε συνδυασμό με τις πολιτικές λιτότητας, οδηγεί σε προβλέψεις χαμηλής ή μηδενικής ανάπτυξης, με ελάχιστες εξαιρέσεις, κατά το 2012, για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Έλεγχος και ρύθμιση του τραπεζικού τομέα

4.1 Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να υπενθυμίσουμε την κρίση των «subprime». Τα προειδοποιητικά σημάδια της εκδήλωσης της κρίσης των subprime θα έπρεπε να είχαν επισημάνει τον κίνδυνο στις αρχές ελέγχου. Κανείς δεν φαινόταν να αμφισβητεί την ορθότητα μιας επένδυσης που απέφερε οφέλη στις τράπεζες και τους πελάτες τους. Ωστόσο, η FDIC (Federal Deposits Insurance Corporation) είχε προειδοποιήσει για τον κίνδυνο που συνιστούσαν τα εν λόγω προϊόντα. Αλλά δεν λήφθηκε κανένα μέτρο από τη FED μεταξύ του 2002 και του 2006.

4.2 Η χρεοκοπία της τράπεζας Lehman Brothers θα είχε αποφευχθεί αν οι φορείς ελέγχου είχαν αντιληφθεί εγκαίρως τα σοβαρά προβλήματα ρευστότητας που αντιμετώπιζε το εν λόγω ίδρυμα. Ο κίνδυνος που συνιστούσε ένα ενυπόθηκο δάνειο που αντιστοιχούσε στο 100 % ή περισσότερο της αξίας της εγγύησης και μεταπωλείτο σε «πακέτα» από τους χρηματοοικονομικούς μεσολαβητές, δεν έγινε αντιληπτός από τους φορείς ελέγχου. Για να αποφευχθούν νέες κρίσεις είναι απαραίτητο να καθιερωθούν κανόνες σχετικά με την ατομική ευθύνη των διευθυντών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε περίπτωση ελλειμματικού ελέγχου.

4.3 Αληθεύει μεν ότι η κρίση προκλήθηκε από υπερβολικά περίπλοκα, τοξικά προϊόντα, είναι όμως βέβαιο ότι οι φορείς ελέγχου θα μπορούσαν να είχαν απαγορεύσει τη δημιουργία τους, αλλά και την κυκλοφορία τους, βάσει των υφιστάμενων κανόνων. Οι νέοι κανόνες δεν θα μπορούν να εγγυηθούν με απόλυτη βεβαιότητα ότι θα αποφευχθεί στο μέλλον μια νέα κρίση, εάν οι εποπτικές αρχές δεν διαθέτουν επαρκή μέσα για την άσκηση των καθηκόντων τους, καθώς και αν παραμείνουν αναποτελεσματικοί οι εσωτερικοί έλεγχοι.

4.4 Με δεδομένη την ελευθέρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών, οι κυβερνήσεις πρέπει να σεβαστούν τις δεσμεύσεις τους περί συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο προκειμένου να αποφευχθεί η εμφάνιση ζωνών στις οποίες ισχύουν διαφορετικές κανονιστικές ρυθμίσεις.

4.5 Οι νέα ρύθμιση θα πρέπει να βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:

- α) η πρόσβαση στον κλάδο μπορεί είναι ανοικτή σε όλους, αλλά οι έλεγχοι επί των προσώπων και επί της προέλευσης κεφαλαίων πρέπει να είναι πολύ πιο αυστηροί και αποτελεσματικοί·
- β) οιοσδήποτε εκτελεί χρηματοοικονομικές δραστηριότητες πρέπει να είναι εξουσιοδοτημένος, να υπόκειται σε ρύθμιση και να υπάγεται σε έλεγχο. Οι εξωτραπεζικές δραστηριότητες και οι σκιάδεις τραπεζικές εργασίες (shadow banking) πρέπει οπωσδήποτε να εξαλειφθούν·
- γ) τα νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα πρέπει να υπόκεινται στην έγκριση και στον έλεγχο των εθνικών και ευρωπαϊκών τραπεζικών αρχών.

4.6 Η δραστηριότητα των αρχών εποπτείας πρέπει να υπόκειται σε περιοδική αξιολόγηση από ανεξάρτητο οργανισμό, ο οποίος να απαρτίζεται από εμπειρογνώμονες που δεν ασκούν πλέον επαγγελματική δραστηριότητα στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Κατά την αξιολόγηση αυτή θα πρέπει να δίνεται έμφαση στις επιπτώσεις που έχουν οι αποφάσεις τους στη διαχείριση των τραπεζών.

5. Τι αλλάζει στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα;

5.1 Μετά τις τελευταίες ρυθμίσεις, οι τράπεζες υπόκεινται σε σημαντικές πιέσεις, διότι αναγκάζονται να αναθεωρήσουν το επιχειρηματικό τους πρότυπο. Τα αποτελέσματα των κανόνων μαζί με τη δύσκολη χρηματοοικονομική συγκυρία προκάλεσαν στον τραπεζικό τομέα:

- ενίσχυση της δομής του κεφαλαίου όλων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των οποίων πλειονότητα σέβεται ήδη την αναλογία για τα βασικά ίδια κεφάλαια (tier 1) θα τείνουν να μειώσουν το μέγεθος του ισολογισμού τους προκειμένου να καταστούν ισχυρότερα (Σημ.: μελέτη KPMG, Δεκέμβριος 2011, «Evolving Banking Regulations, A long journey ahead – the outlook for 2012»·)
- οι κανόνες της συμφωνίας Βασιλεία III και η υποχρέωση τήρησης της αναλογίας κάλυψης ρευστότητας άνω του μηνός (Δείκτης καθαρής σταθερής χρηματοδότησης – Net Stable Funding Ratio – NSFR) και της αναλογίας κάλυψης ρευστότητας κάτω του μηνός (liquidity coverage ratio – LCR) προκάλεσαν αύξηση των αναγκών σε ίδια κεφάλαια, και την ανάγκη να διατηρείται πλεόνασμα ρευστότητας, ορισμένες φορές τετραπλάσιο από την ελάχιστη απαιτούμενη ρευστότητα των τραπεζών· τα μέτρα αυτά θα έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην απόδοση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και θα προκαλέσουν μείωση του ισολογισμού των τραπεζών·
- δυσκολία ανάπτυξης χαρτοφυλακίων πίστωσης σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης λόγω του «αντικυκλικού αποθέματος»· παρά το γεγονός ότι η ζήτηση δανείων αυξάνεται, οι τράπεζες θα πρέπει να ανταποκριθούν στην αύξηση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας· οι εποπτικές αρχές απαιτούν τη διατήρηση του δείκτη αυτού στα χαρτοφυλακία πίστωσης· το εφεδρικό απόθεμα ρευστότητας που έχει καθοριστεί από τα εθνικά όργανα ελέγχου μπορεί να ανέρχεται έως και στο 2,5 % των απαιτήσεων ιδίων κεφαλαίων.

5.2 Το αποτέλεσμα είναι:

5.2.1 η αισθητή μείωση του δείκτη μέσης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (ROE) του τραπεζικού τομέα κατά ποσοστό που κυμαίνεται από 10 % έως 30 % στην πλέον ακραία περίπτωση, στοιχείο το οποίο περιορίζει το ενδιαφέρον των επενδυτών για τον τραπεζικό τομέα και μειώνει την κεφαλαιοποίηση των ευρωπαϊκών τραπεζών·

5.2.2 μείωση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και των οργανισμών και αύξηση του κόστους δανεισμού, ειδικότερα όσον αφορά τα δάνεια προς τις ΜΜΕ που θεωρείται ότι περικλείουν τους μεγαλύτερους κινδύνους και δεν διαθέτουν επαρκείς εγγυήσεις ή επαρκή συγχρηματοδότηση·

5.2.3 ενδεχομένως μείωση των μακροπρόθεσμων δανείων, εξαιτίας της εφαρμογής του δείκτη μακροπρόθεσμης ρευστότητας NSFR (δείκτης καθαρής σταθερής χρηματοδότησης) και του δείκτη μόχλευσης· από το 2018 και μετά· η κατάσταση αυτή ενδέχεται να επιδράσει αρνητικά στη χρηματοδότηση των επενδύσεων σε έργα υποδομής·

5.2.4 υποχρέωση για καλύτερη αξιολόγηση της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων και για καλύτερη διαχείριση των κινδύνων. Οι τράπεζες πρέπει να διαμορφώνουν τις προβλέψεις πωλήσεων και τις στρατηγικές τους για την ανάπτυξη προϊόντων και των τραπεζικών εργασιών όχι μόνο από πλευράς απόδοσης, αλλά και από πλευράς εκτίμησης της ικανότητας απορρόφησης των ιδίων κεφαλαίων·

5.2.5 οι τράπεζες κινδυνεύουν να επιβαρυνθούν με εξαιρετικά υψηλό κόστος για λογιστικό έλεγχο και υποβολή εκθέσεων προκειμένου να ανταποκριθούν στις νέες ρυθμίσεις και στις απαιτήσεις των εθνικών και διεθνών εποπτικών αρχών, γεγονός που ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στην οργάνωση μιας τράπεζας και να προκαλέσει διαρθρωτικές αλλαγές·

5.2.6 η χορήγηση δανείων θα περιοριστεί στους τομείς με προνομιακό συντελεστή στάθμισης κινδύνου. Επίσης, η θέσπιση ενός δείκτη μόχλευσης (leverage ratio) μπορεί μακροπρόθεσμα να προκαλέσει περιορισμό της χρηματοδότησης των κρατών, των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων τομέων που είχαν από προνομιακό συντελεστή στάθμισης κινδύνου·

5.2.7 ως συνέπεια της αύξησης του κόστους δανεισμού, είναι πιθανή η μεταφορά μέρους των δραστηριοτήτων προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που δεν υπόκεινται σε αυτούς τους κανόνες. Το γεγονός αυτό ευνοεί τα εξωτραπεζικά ιδρύματα που χορηγούν δάνεια σε ιδιώτες με πολύ υψηλά επιτόκια, συχνά σε μετρητά, και των οποίων η δραστηριότητα δεν υπόκειται σε τόσο αυστηρό έλεγχο όπως αυτός που ισχύει για τις τράπεζες.

5.3 Οι νέοι κανόνες εφαρμόζονται αδιακρίτως και στα μεγάλα και στα μικρότερα τραπεζικά ιδρύματα. Οι κανόνες αυτοί ενδέχεται να αποδειχθούν ακατάλληλοι σε ορισμένα κράτη όπως για παράδειγμα στα νέα κράτη μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, που παρουσιάζουν υψηλό δείκτη ανάπτυξης.

— Οι νέες ρυθμίσεις ενδέχεται να περιορίσουν τις επενδύσεις σε αυτές τις χώρες. Οι τράπεζες των χωρών αυτών ανήκουν συχνά σε πολυεθνικούς ομίλους, ενώ οι ημεδαποί μέτοχοι συνιστούν μειοψηφία. Οι μητρικές τράπεζες μπορούν να μεταφέρουν σημαντικό τμήμα κεφαλαίων από τις θυγατρικές τους προκειμένου να ανταποκριθούν στις διεθνείς ρυθμίσεις. Με αυτόν τον τρόπο θα αποδυναμωθούν οι θυγατρικές εταιρείες και θα περιορίσουν τη συμβολή τους στη χρηματοδότηση της τοπικής οικονομίας. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων εξασφαλίζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ η ασφάλεια των καταθέσεων και η φερεγγυότητα των τραπεζών υπάγονται στη δικαιοδοσία των εθνικών αρχών.

5.4 Οι κανόνες της χρηματοπιστωτικής αγοράς διαφέρουν ανάλογα με το κράτος μέλος. Στις χώρες όπου η πίστωση δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς ή πολύ γρήγορη κάλυψη του χρέους μπορεί να δημιουργήσει μια κερδοσκοπική φούσκα. Εάν οι κανόνες προληπτικής εποπτείας εφαρμοστούν ομοιόμορφα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι εθνικές αρχές δεν θα μπορούν να επέμβουν εγκαίρως. Είναι απολύτως απαραίτητο να ενισχυθούν οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών ώστε να στηριχθεί η διαδικασία της εναρμόνισης.

5.5 Είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη ορισμένα πρωτότυπα μοντέλα όπως οι συνεταιριστικές τράπεζες που λειτουργούν με υγιή και αυτόνομο τρόπο. Η μεταρρύθμιση που συνεπάγονται οι νέοι κανόνες δεν θα πρέπει να πραγματοποιηθεί χωρίς μεταβατική περίοδο. Οι συνεταιριστικές τράπεζες συνιστούν σημαντικό παράγοντα της τοπικής ανάπτυξης και ενεργούν προς το συμφέρον των μελών τους που είναι καταθέτες αλλά και δανειολήπτες: ΜΜΕ, γεωργοί, αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης και διάφοροι άλλοι τοπικοί παράγοντες.

5.6 Οι μεγάλες τράπεζες θα αναζητούν επενδύσεις με περιορισμένους κινδύνους οι οποίες να αποφέρουν μεγαλύτερα κέρδη. Σε αυτό πρέπει να προστεθούν και οι φόβοι για βαρύτερη φορολογία και οι ζημιές από τα κρατικά ομόλογα στο παθητικό ορισμένων ιδρυμάτων.

5.7 Η διαδικασία παγίωσης αναμένεται να επιταχυνθεί: τα ταμειούχια και οι συνεταιριστικές τράπεζες μπορούν να βασίζονται σε ορισμένες «αυτόνομες» πηγές χρηματοδότησης σε σχέση με τις

κεφαλαιαγορές, εκείνες όμως οι οποίες πρέπει να καταφεύγουν στην αγορά για την αναχρηματοδότησή τους θα αναγκασθούν να συγχωνευθούν, πράγμα που θα έχει αρνητικές συνέπειες για τις ΜΜΕ και τους καταναλωτές. Ορισμένες τράπεζες εξαγοράστηκαν και μεταπωλήθηκαν μετά από την διάλυση του τοπικού ή περιφερειακού δικτύου τους. Η συγκέντρωση του τραπεζικού τομέα σε εθνικό επίπεδο ήταν ιδιαίτερα έντονη στον συνεταιριστικό και αλληλασφαλιστικό τομέα καθώς και στον τομέα των ταμειουχίων.

5.8 Η χαμηλότερη αποδοτικότητα των τραπεζών, που οφείλεται, μεταξύ άλλων, στο υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης και στις πολύ περιοριστικές αρχές που διέπουν τη διαχείριση της ρευστότητας, μπορούν να επιφέρουν αύξηση των τραπεζικών εξόδων και των επιτοκίων στις προθεσμιακές καταθέσεις καθώς και στους ατομικούς λογαριασμούς των πελατών.

5.9 Στο πλαίσιο των νέων ρυθμίσεων, οι τράπεζες επισπεύδουν την αναδιάρθρωσή τους καθώς και την προσφυγή στις νέες τεχνολογίες (ηλεκτρονικές τραπεζικές συναλλαγές, εικονικό ταμείο, τραπεζικές συναλλαγές μέσω κινητού τηλεφώνου).

— Ο συνδυασμός της χρήσης νέων τεχνολογιών και διαφοροποίησης των προϊόντων που διατίθενται από τις τράπεζες συντελεί σε εντατικότερη αναδιάρθρωση των δικτύων τραπεζικών υποκαταστημάτων με αύξηση των θυρίδων «άυλων συναλλαγών». Τα τραπεζικά υποκαταστήματα τείνουν να εξελίσσονται αποκλειστικά σε τόπους παροχής συμβουλών και πώλησης χρηματοπιστωτικών προϊόντων. Συγχρόνως, τα νέα μέσα μεταφοράς κεφαλαίων και πληρωμών προϋποθέτουν αυξημένη προστασία από επιθέσεις στον κυβερνοχώρο που απειλούν τις συναλλαγές μέσω του Διαδικτύου ή του κινητού τηλεφώνου.

5.10 Αυτή η εξέλιξη των διαύλων διανομής θα οδηγήσει τελικά σε συρρίκνωση των δικτύων υποκαταστημάτων και σε μείωση της απασχόλησης. Η εφαρμογή της οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις (CRD IV) θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της απασχόλησης στα τμήματα πληροφορικής και τα τμήματα διαχείρισης κινδύνου των τραπεζών, εις βάρος των υπολοίπων τραπεζικών τομέων. Είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί ποιοτικός κοινωνικός διάλογος σε όλα τα επίπεδα, σχετικά με τα θέματα της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης ώστε να ελέγχονται καλύτερα οι τρέχουσες εξελίξεις.

6. Οι μελλοντικές εξελίξεις

6.1 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε την αρχή της επιβολής φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και η Επιτροπή μελέτη την εφαρμογή του. Η συναίνεση των κρατών μελών κάθε άλλο παρά έχει επιτευχθεί, και η στάση των αμερικανικών αρχών είναι αρνητική. Το χαμηλό επίπεδο του προβλεπόμενου επιτοκίου δεν θα πρέπει να αποτελεί δυσβάστακτη επιβάρυνση για τις τράπεζες ούτε τροχοπέδη για την ανταγωνιστικότητα σε παγκόσμιο επίπεδο. Όπως υπογραμμίζεται σε δύο προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ (1), ο σκοπός του φόρου αυτού είναι διττός: αφενός, να αποφέρει νέα φορολογικά έσοδα -ιδίως για τη χρηματοδότηση της αναπτυξιακής βοήθειας- και, αφετέρου, να μεταβάλει τις πρακτικές των τραπεζών, ώστε να προκρίνεται η χρηματοδότηση της οικονομίας σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα έναντι των πολύ βραχυπρόθεσμων κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων.

(1) ECO/321, Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για ένα κοινό σύστημα φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/7/EK» COM(2011) 594 final — 2011/0261 CNS (EE C 181 της 21.6.2012, σ. 55) και ECO/275, Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Φόρος επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας) (EE C 44 της 11.2.2011, σ. 81).

6.2 Ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων λιανικής τραπεζικής και των δραστηριοτήτων επιχειρηματικής και επενδυτικής τραπεζικής αποτελεί αντικείμενο μελέτης κατόπιν πρωτοβουλίας του Επιτρόπου Barnier, που θέτει εκ νέου υπό αμφισβήτηση το μοντέλο της τράπεζας γενικών συναλλαγών. Η συζήτηση εστιάζεται στον πλήρη διαχωρισμό, στη στεγανοποίηση (firewalling) των δραστηριοτήτων επενδυτικής τραπεζικής ή στην απαγόρευση για τις τράπεζες να επενδύουν για ίδιο λογαριασμό. Η συζήτηση εστιάζεται στον πλήρη διαχωρισμό, στην οριοθέτηση των επενδύσεων ιδίων κεφαλαίων ή στην απαγόρευση για τις τράπεζες να επενδύουν σε ίδια κεφάλαια. Ορισμένοι εμπειρογνώμονες κρίνουν αμφισβητήσιμο το σκεπτικό αυτό, υποστηρίζοντας ότι οι τράπεζες γενικών συναλλαγών εξασφαλίζουν το βάθος και τη ρευστότητα των αγορών και την καλύτερη χρηματοδότηση της οικονομίας.

6.3 Το μοντέλο ανάπτυξης του χρηματοοικονομικού κόσμου έχει αλλάξει δραστικά κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριάντα ετών: το άνοιγμα των αγορών οδήγησε στην παγκοσμιοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα, η οποία με τη σειρά της συνέβαλε στην ανάπτυξη και στον πολλαπλασιασμό των φορολογικών και ρυθμιστικών παραδείσων. Ο αυξημένος ανταγωνισμός σε παγκόσμιο επίπεδο ευνόησε τη δημιουργία νέων μορφών χρηματοπιστωτικών ομίλων, νέων προϊόντων και νέων υπηρεσιών.

6.4 Οι μεγάλοι τραπεζικοί όμιλοι έδειξαν τις αδυναμίες και τα όρια μίας ανάπτυξης που υπερβαίνει τα όρια της χρηστής διακυβέρνησης. Στο μέλλον θα τείνουν να περιορίσουν το μέγεθός τους για να καταστούν πιο ανθεκτικές έτσι ώστε οι διακυμάνσεις των κερδών να είναι λιγότερο έντονες πιο προβλέψιμες και χωρίς σκανδαλώδη πριμ. Θα επικεντρώσουν τις δραστηριότητές τους στη

βασική τους αποστολή, δηλαδή στην συγκέντρωση καταθέσεων και στην παροχή δανείων, περιορίζοντας ταυτόχρονα άλλες δραστηριότητες και την επέκτασή τους σε διεθνές επίπεδο καθώς και επικεντρώνοντας σε δραστηριότητά τους στις αγορές με εντονότερους ρυθμούς ανάπτυξης, γεγονός που θα μειώσει την αποδοτικότητά τους.

6.5 Χάρη στις νέες ρυθμίσεις οι χορηγήσεις πριμ και οι πρακτικές αμοιβής των στελεχών και των διοικητικών υπαλλήλων θα καταστούν πιο υπεύθυνες και θα υπόκεινται σε αυστηρότερους ελέγχους.

6.6 Η επέκταση του ελέγχου των τραπεζών σε όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα επιτρέψει και τον έλεγχο της δραστηριότητας εξωτραπεζικών ιδρυμάτων (τύπου shadow banking).

6.7 Είναι απαραίτητο να καθιερωθούν αυστηροί κανόνες άσκησης του επαγγέλματος στον τραπεζικό τομέα, ώστε να επιλέγεται προσωπικό του οποίου ο επαγγελματισμός να εμπνέει εμπιστοσύνη στους πελάτες και στους επενδυτές.

6.8 Όταν θα καταργηθούν οι κρατικές και διεθνείς ενισχύσεις που χορηγήθηκαν λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης, ο κλάδος θα εξελιχθεί αδιαμφισβήτητα ανάλογα με τη συγκυρία και την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών, αλλά πρωτίστως ακολουθώντας στρατηγικές που αναπτύσσει κάθε ορθά διαχειριζόμενη επιχείρηση. Οι τράπεζες θα έχουν το δύσκολο έργο να παραμείνουν αξιόπιστες ως χρηματοδότες της πραγματικής οικονομίας, ενώ παράλληλα θα έχουν να αντιμετωπίσουν υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης και χαμηλότερη απόδοση.

Βρυξέλλες, 12 Ιουλίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON